

Norges vassdrags- og energidirektorat
Konsesjons- og tilsynsavdelinga
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Bergen 06.04.2006

Uttalelse til planendringssøknad for Årvik kraftverk i Kvinnherad kommune, Hordaland.

Naturvernforbundet Hordaland viser til planendringssøknad fra Småkraft AS for Årvik kraftverk i Kvinnherad kommune. Her følger våre kommentarer til søknaden.

Endringssøknad

Småkraft AS sin søknad om løyve til bygging av Årvik kraftverk er etter oppmodning fra NVE supplert med alt. A og alt. B. Naturvernforbundet Hordaland er svært glad for disse alternativene som vil redusere skadevirkningene sammenlignet med det opprinnelig forslaget.

Alternativ A: Inntaket flyttes fra Skitnatjørn kote 371 til rett oppstrøms fossen til kote 339 med minstevannføring på 250 l/s fra 1. mai til 30. september.

Alternativ B: Inntaket til kraftstasjonen plasseres nedstrøms fossen Kvitingen til kote 210. Det blir ingen minstevannføring.

Alt. A vil medføre redusert vannføring i fossen Kvitingen. I tillegg blir det inngrep ovenfor fossen. En ca 500m lang vei må bygges i forlengelsen av den allerede eksisterende skogsveien. En del av denne nye veien vil ligge på høyden i landskapet øst for inntaket i alt. A. Denne delen av veien vil være godt synlig fra et større område videre innover i dalføret. Den store opplevelseskvaliteten som utsikten ut Hardangerfjorden utgjør i dette området, vil bli redusert dersom denne veien blir bygget

Fossen Kvitingen utgjør den største enkeltstående naturkvaliteten langs vassdraget. Den har et nesten 50m fritt fall, og er synlig fra størstedelen av ytre Hardangerfjorden. Likeledes er utsikten fra fossen og dalføret storslagent, siden en ser helt til havs. Kvitingen er uten tvil en av de vakreste fossene som er igjen på Folgefonnhalvøya.

Da alt. B sparer den spesielle fossen Kvitingen med sin store opplevelsesrikdom vil Naturvernforbundet vurdere dette alternativet som det beste og foretrekker derfor alt. B av de framlagte.

Opprinnelig søknad

Det er i denne omgang planendringforslaget som er ute på høring. Naturvernforbundet ønsker likevel å tilkjenne sin mening i korte trekk til den opprinnelige søknaden.

Med et nedslagsfelt på 14,6 km² og luftlinje på ca. 7 km fra fjorden til vannskille lengst øst, utgjør Årviksvassdraget med sine naturkvaliteter et svært verdifullt område for friluftsliv. Landskapet, bortsett fra skogsveien i nederste del ved Årvik, er tilnærmet urørt. Det slakke skogsområdet frå fossen Kvitingen til Lambavatn med sin spredte furuskog, myrer og tidvis flate elvestrekning, er en type urørt elve-/skoglandskap som er sjeldent på Folgefonnhalvøya.

Tilsvarende område finnes bare på andre siden av Folgefonna i et lite område i Odda kommune.

Etter den store vassdragsutbyggingen som Statkraft gjennomførte i vassdragene mellom Folgefonna, Jondal og Mauranger fremstår det store naturområdet vestenfor mellom Jondal og Nordrepollen som et uberørt område med intakt vassdragsnatur. Det er naturlig avgrenset nærmest som en halvøy, og består av vassdragene Årvik-, Stampa-, Stølsdals-, Torsnes-, Tveit- og Dalaelva. Bortsett fra to gjennomskjærende luftspenn, er dette området uten tekniske installasjoner og tilnærmet urørt ovenfor det lavereliggende kulturlandskapet. Det innehar slike naturverdier, at hadde ikke den ovenfor omtalte vassdragsutbygging funnet sted på 1970-tallet, ville området i dag vært en del av Folgefonna Nasjonalpark.

Når Jondalstunnellen kommer, vil dette området bli langt mer sentralt og gi kunne gi grunnlag for større satsing på friluftsliv og tilhørende overnattingssteder ved fjorden. Det finnes flere svært gode fiskevann med ørretbestand av kilosfisk. Det 200m høye granittfjellet Domben på nordsiden av nederste del av vassdraget er et klatrefjell av høy kvalitet, og vurdert som ett av to beste klatreområdene på Folgefonna halvøya. Siden 2001 har det foregått et BNL-prosjekt (bærekraftig næringsutvikling i lokalsamfunna), der en av hovedmålsettingene er å fremme fotturisme ved å ruste opp de gamle ferdselsveier mellom bygdene rundt Folgefonna. Prosjektet er støttet av Fylkesmannens Landbruksavdeling via de lokale områdeutvalgene, som er opprettet i de fleste bygdelagene rundt halvøya. Området mellom Jondal, Årvik og Nordrepollen er i denne sammenheng svært verdifullt, og i dag er allerede stien mellom Torsnes og Nordrepollen ferdig merket.

Naturvernforbundet mener at søknaden til Årvik kraftverk burde vært avslått allerede ved opprinnelig søknad.

Generell kommentar

Naturvernforbundet ønsker å gi en kort generell kommentar til den massive vannkraftutbyggingen som nå er i gang i fylket og som også inkluderer Årviceelva. Vi mener disse kommentarer er relevante for behandlingen av det omsøkte prosjektet.

Naturvernforbundet er dypt bekymret over det store omfanget vannkraftutbygginger nå har fått i Hordaland og spesielt i Kvinnherad. Antall prosjekter vil medføre landskapsmessige forandringer av historiske dimensjoner. De frie elvenes fall fra fjell til fjord er i ferd med å forsvinne. Dette vil få store samfunnsmessige konsekvenser for andre næringsvirksomheter. Reiseliv er satsningsområde for regjering, fylkeskommune og kommuner. Denne næringen blir spesielt skadelidende ved å fjerne de viktigste naturelementene fra fjordlandskapet. Dessverre omtaler utredningene til søker aldri en vurdering av disse virkninger.

En enda større grunn til bekymring er hva disse landskapsforandringer medfører for de alminnelige interesser som tap av identitet, opplevelser, friluftsliv og alminnelig trivsel. For å konkretisere dette bedre må det bli et krav om helhetsplanlegging. Det vil si at fylkesvise planer for småkraftutbygging må realiseres og ingen løyve må gis før et slikt planverk er ferdigstilt.

Alle de innvilgede, planlagte og kommende kraftutbygginger er i et slikt omfang at det går ut over det biologiske mangfoldet. Konsekvensutredningene kan inneholde vurderinger av det biologiske mangfold ved det enkelte konkrete prosjekt, men summen av alle prosjekter blir

det aldri stilt spørsmål ved. Naturvernforbundet ønsker å gjøre oppmerksom på Innst.S. nr. 228 (2004-2005) fra Energi- og miljøkomiteen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Her heter det blant annet: ”Flertallet viser til at meldingen peker på at fysiske inngrep og endret arealbruk utgjør den viktigste trusselen mot biologisk mangfold, og at summen av mange små inngrep som alene synes ubetydelige, utgjør en snikende fare for mange arter. Disse artene forsvinner ikke umiddelbart, men over tid svekkes livsgrunnlaget, til artene til slutt forsvinner. Denne erkjennelsen må innebære at vi øker oppmerksomheten mot sum-konsekvenser av inngrep som hver for seg fremstår som små.”

Vår vurdering er at fallrettighetshaver kan ved gode avtaler få økonomisk gevinst på et kraftprosjekt, mens kommunen i beste fall får helt minimale inntekter. Fylket har ikke økonomisk fortjeneste. De som taper konsekvent på en småkraftutbygging er således de allmenne interesser representert ved lokalbefolkningen som mister sin elv og heller ikke får noen økonomisk kompensasjon. Ved siden av de personlig opplevde tap for de lokalt bosatte frykter vi at lokalsamfunnene i distriktene blir enda mindre attraktive for bosetting og næringsutøvelse. Naturvernforbundets mening er altså at de lokale samfunnmessige og allmenne interesser er konsekvent skadelidende og gevinsten til fallrettighetshaver, kraftutbygger og storsamfunnet ikke oppveier dette tapet. Årvik kraftverk må derfor ikke behandles eller få løyve før fylkesvise planer for småkraftutbygging er på plass som styringsverktøy.

Konklusjon

Av de fremlagte alternativer i endringssøknaden mener Naturvernforbundet at alternativ B er det klart beste og vil derfor gå inn for dette alternativet.

Naturvernforbundet vil også oppfordre NVE til å vurdere våre synspunkter under avsnittene 'Opprinnelig søknad' og 'Generell kommentar' hvor vi forklarer at løyve til Årvik kraftverk ikke bør gis etter vannressurslovens § 8.

Med vennlig hilsen

NATURVERNFORBUNDET HORDALAND

(Sign.)

John Martin Jacobsen

Daglig leder

Kopi:

Miljøverndepartementet

Olje- og energidepartementet

Direktoratet for naturforvaltning

Fylkesmannen i Hordaland

Hordaland fylkeskommune

Kvinnherad kommune